

**R. P. D. Thomæ Delbene Marvbiensis, Clerici Regvlaris,
Sacrae Theologiae Professoris ... De Immvnitae, Et
Ivrisdictione Ecclesiastica**

Bene, Thomas del

Lugduni, 1674

LVIII. An contrahat eiusdem Motus Gregorij XIII. poenas ingrediens solùm virtute facultatis alicuius sibi concessæ, vel etiam ingrediens absque vlla prorsus facultate, seu licentia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98676](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98676)

DUBITATIO LVII.

An contrahat Motus Gregor. XIII. *Vbi gratia*, excommunicationem referuatam contra ingredientes Monasteria Monialium virtute facultatum vsque tunc concessarum decretam, ingrediens virtute licentiae ab Episcopo ante dictum Motum Gregorij XIII. concessa.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ingressi virtute licentiae ab Episcopo ante dictum Motum Gregorij XIII. concessa contrahit excommunicationem referuatam contra ingredientes Monasteria Monialium virtute facultatum vsque tunc concessarum decretam, & cur.*
- 2 *Auctor facit unum obiectum assignando contradictionem in dicto Motu: tandem soluit, & concludit.*

Suppono, dubitationes sequentes locum habere etiam in Motu Pauli V. *Monialium statu*. Hoc supposito.

Respondetur affirmatiue, quia dictus Motus Gregorij XIII. loquitur in principio de quorumcunque Superiorum licentia, sicuti constat ex iis verbis: *Tunc a praedecessoribus nostris, quam etiam a nobis, & Sedis Apostolicae Legatis, aut aliis: vbi per ly alius, satis clare comprehendit omnes Superiores, qui possunt licentiam concedere, quia alioquin esset verbum superfluum: ergo, &c.*

2 Obiicies: Motus Gregorij XIII. paulo post principium excommunicat ingredientes ex licentia Episcopi, vel alterius legitimi Superioris, praeter casus necessarios concessa; cum tamen in principio excommunicauerit ingredientes virtute licentiarum, etiam in casibus necessariis concessarum: ergo si dicatur, Motum loqui in principio etiam de licentia Episcoporum, ac inferiorum Praelatorum, erit contradictio.

Respondetur: nego consequentiam, quia in principio loquitur Motus de licentia a quocumque vsque tunc ob quamvis urgentissimam causam concessis, quas omnes reuocat, & ideo illis iam reuocatis vtem excommunicat; paulo vero post loquitur de licentia in posterum concedendis, quas ibi non reuocat, & ideo solum illis, extra casus necessarios, vtem excommunicat.

DUBITATIO LVIII.

An contrahat eiusdem Motus Gregor. XIII. poenas ingrediens solum virtute facultatis alicuius sibi concessa, vel etiam ingrediens absque vlla prorsus facultate, seu licentia.

S V M M A R I V M.

- 1 *Ingressi Monasteria Monialium solum virtute facultatis alicuius sibi concessa, vel etiam ingrediens absque vlla prorsus facultate, seu licentia Thom. Delbene de Immunit. Eccles. Pars II.*

tia, contrahit poenas Motus Gregor. XIII.

- 2 *Motus Gregorij XIII. cum sit poenalis non est extendendus ad casum alium similem, etiam ex identitate rationis.*
- 3 *Excommunicatio lata contra Matrimonium contrahentes in Clement. vnic. de consanguin. & affin. contra solemne votum castitatis, comprehendit tantum Moniales professas cuiusque nubentes, & eas in uxores accipientes, & viros professos, & vel in sacris constitutos matrimonium contrahentes, non autem feminas saeculares professo nubentes.*
- 4 *Pius V. in quodam suo Motu, qui incipit, Regularium personarum, excommunicationem decreuit praecipue contra feminas Monasteria virorum praetextu facultatum vsque tunc concessarum ingredientes.*
- 5 *Afferuntur nonnulla argumenta ad probandum mentem Gregorij XIII. fuisse comprehendere quoscumque ingredientes, & admittentes: demum soluntur.*
- 6 *Motus Gregorij XIII. & similis circa clausuram, licet tendat ad vitanda peccata, & in salutem animarum, tamen quoad clausuram est simpliciter odiosus, & non favorabilis.*
- 7 *Ingressi, vel admittens sine vlla facultate, & licentia grauius delinquit, quam qui cum facultate, seu licentia.*
- 8 *Argumentum desumptum a maiori, seu minori rationis in materia censurarum non valet.*
- 9 *Multoties in iure magis puniuntur delicta minora committentes propter specialem rationem qua in illis concurrunt.*
- 10 *Ingressi etiam ad malum finem, dummodo tamen sine praetextu licentiae ingrediatur, non contrahit probabilius poenas Motus Gregorij XIII.*
- 11 *Lex poenalis probabilis non extenditur quoad poenam ad casum non expressum, etiam si in illo sit maior, nedum eadem ratio.*
- 12 *Ingressi, qui habent dictas facultates, si ingrediuntur non facultatibus inuites, sed quasi illas non habentes, non contrahunt poenas dicti motus Gregorij XIII.*
- 13 *Item nec eas contrahunt admittentes sic ingredientem.*
- 14 *Admittens ingredientem Monasterium Monialium non virtute praedictarum facultatum, neque contrahit excommunicationem latam in Tridentino, & cur.*
- 15 *Admittens non incurrit excommunicationem ratione participationis cum excommunicato in crimine criminoso, quia talis excommunicatio non incurritur, nisi praeterea denuntiatione excommunicati.*
- 16 *Ingressi tam praetextu facultatum, quas nouit irritas esse ob reuocationem Gregorij XIII. quam praetextu facultatum inualidae obtemerum ob subreptionem, vel aliam causam, probabilis non contrahit excommunicationem, & poenas dicti motus.*
- 17 *Non enim nulla sunt partes, & qualitates.*
- 18 *Nomine praetextus non venit qualibet causa, sed solum illa, de qua in casu sermo est.*
- 19 *Idem est ingredi ex facultate valida obtema, sed iam reuocata, ac ingredi ex facultate inualide obtema quoad ius ingrediendi, non autem quoad poenas ingredientibus impositas.*
- 20 *Ingressi si tempore ingressus fingeret se habere*

vero facultatum ingrediendi Monasterium Monialium obtentam post dictum Motum Gregorij XIII. non contraheret pœnas talis Motus, sed solum excommunicationem Concilij Tridentini.

¹ SUppono ex dictis *suprà* dubitat. 54. ingredientem Monasteria Monialium absque vlla prorsus licentia, contrahere excommunicationem in Tridentino decretam, quæ tamen Pontifici non est reservata, uti reservata est, quæ decernitur in hoc Motu Gregorij XIII. in quo etiam ingredientem admittens variis pœnis afficitur, ut in *ciat. dubitat. 54.* dicebam: quapropter omnino videndum est, an eæ pœnæ comprehendant solum ingredientem prætextu facultatis, seu licentiæ, & similiter solum eum, qui sic ingredientem admittit; an potius omnes eos, qui absque debita licentia ingrediuntur, & similiter omnes eos, qui sic ingredientem admittunt. Hoc supposito.

² Respondetur contrahere Motus Gregorij XIII. pœnas solum ingredientem, & admittentem prætextu facultatum; quia de his tantum ingredientibus & admittentibus dictus Motus expressè loquitur.

Confirmatur; quia cum talis Motus sit pœnalis, non est extendendus ad casum alium similem, etiam ex identitate rationis (uti dicebam

³ *cap. 16. dubitat. 24. sectione 3.* & constare videtur ex Clement. unic. de consanguin. & affin. ubi cum excommunicentur matrimonium contra solenne votum castitatis contrahentes, tamen quia textus non loquitur vniuersaliter, sed excommunicat Moniales professas cuicumque nubentes, & eas in uxorem accipientes, & viros professos, vel in sacris constitutos matrimonium contrahentes, communiter Doctores apud Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 48. numero 2. tradunt dictam excommunicationem non contrahere fœminas seculares professas nubentes) & sic multò minus est extendendum ad casum nostrum, ubi non est identitas, sed diuersitas rationis; cum multò audaciores sint ad ingressum, qui ingressus facultatibus aliquibus innituntur: quapropter oportuit hos præcipuè grauioribus pœnis subicere, sicuti in simili fecit Pius V. in quodam suo Motu, qui incipit, Regulam personarum, ubi propterea excommunicationem decreuit præcipuè contra fœminas Monasteria virorum, prætextu facultatum vsque tunc concessarum ingredientibus, de quo Motu dicam infra dub. 72. & seqq.

Atque ita docent probabilius Suares tom. 5. in 3. part. disputat. 22. sect. 6. numero 11. & seqq. Rodriguez tom. 1. qq. Regular. quest. 47. art. 1. & quest. 48. art. 2. Sayr. de censur. lib. 3. capit. 31. numero 10. Miranda de Monial. quest. 2. art. 10. conclus. 1. Barbosa de potest. Episcop. part. 3. allegat. 102. numero 37. Campanile rubr. 12. cap. 16. numero 24. Diana part. 2. tractat. 5. resolut. 32. Sà de excommunicat. Pape referu. Bonacina de Claus. questione 4. punct. 5. numero 4. Zerola part. 1. verb. Moniales, ad 8. quest. edit. 2. Philarch. tomo 1. part. 1. lib. 3. capite 30. ad fin. & alij contra Nauarrum capite 27. numero 105. & in Comment. 4. numero 62. notab. 4. Coriolan. de casib. referu. 2. part. cas. 3. numero 40. Azorium tomo 1. lib. 13. cap. 8. quest. ult. Quarantam verb. Monasteria Monialium, Beiam part. 1. cas. 30. Riccium in praxi, tomo 1. resolut. 544. numero 4. Filliucium tomo 1. tractat. 15. capit. 5. numero 119.

Raynerium cap. 9. excommunicatio 15. Homobonum part. 1. tract. 5. cap. 9. n. 60. Cherubinura tom. 2. const. 28. Gregorij XIII. schol. 1. Graff. 1. part. dec. lib. 4. cap. 23. numero 8. Villagutam de iuris, questione 35. numero fin. & Zecchium titul. de regular. cap. 3. numero 11.

Obiicies: Gregorius XIII. declarauit, mentem suam fuisse comprehendere quoscumque ingredientes, & admittentes.

Respondetur, de hac declaratione non constat authenticè. Sic Doctores *suprà* cit.

Obiicies secundò; stylus, & praxis Pœnitentiariæ seruat in praxi sententiam oppositam, teste Filiucio loco cit. & tract. 29. c. 8. n. 170.

Respondetur, distinguo antecedens: tanquam tutiorem, concedo; tanquam probabilior, nego.

Obiicies tertio, Motus Gregorij XIII. cum tendat ad vitanda peccata, est in salutem animarum: ergo ampliandus, vt potè fauorabilis, non autem odiosus.

Respondetur, transeat antecedens: at nego consequentiam; quia licet propter dictam rationem sit ille aliquantulum ampliandus, non tamen propterea est sufficiens, vt ad casum etiam omnino diuersum ampliatur. Adde, quod dictum Motum & similem circa clausuram esse simpliciter odiosum, & non fauorabilem, tenent Doctores, quos citat, & sequitur Hieronym. Rodriguez in compend. 99. Regular. resolut. 26. num. 18. & Diana 3. part. tractat. 2. resolut. 67. contra Merollam tomo 1. disp. 1. diff. 7. numero 498. & alios.

Obiicies quarto, grauius delinquit, qui ingreditur, vel admittit absque vlla prorsus facultate, seu licentia, quàm qui cum facultate, seu licentia: ergo multò magis pœnas Motus Gregorij XIII. contrahit prior, quàm posterior delinquens.

Respondetur, transeat antecedens: at nego consequentiam, quia probabilius in materia censurarum, & pœnarum non valet argumentum à maioriore, nedum à paritate rationis; quia multoties in iure magis puniuntur delicta minora committentes propter specialem rationem, quæ in illis concurret: & sic, uti dicebam, est in casu nostro, propter maiorem scilicet ingrediendi audaciam, quæ reperitur in iis, qui quibuscumque facultatibus innituntur. Quapropter probabilius etiam neque pœnas Motus Gregorij XIII. contrahit, qui ingreditur ad malum finem, si sine prætextu licentiæ ingrediatur, quia lex pœnalis probabilius non extenditur quoad pœnam, ad casum non expressum, etiam si in illo sit maior, nedum eadem ratio; sicuti *suprà* dicebam, & colligitur ex cap. quicumque, de sentent. excommunicat. & docet Gloss. in Clement. 1. de consanguin. & affin. Caietan. verb. Excommunicatio, in princip. & in cap. 47. Anton. cap. fin. de consuetud. num. 58. Castrus lib. 1. de lege pœnali, cap. 7. Sanchez de matrim. lib. 10. disp. 4. numero 3. Barbosa citat. part. 3. alleg. 101. numero 82. & Diana citat. resolut. 32. contra Roland. à Valle consil. 27. num. 48. volum. 1. Beiam loco cit. Gomez var. lib. 1. cap. 5. numero 12. Gutierrez 99. Canon. lib. 1. cap. 10. numero 3. & consil. 50. num. 8. Molinam de primogen. Hispan. lib. 1. cap. 5. num. 10. & Lambertinum de iure patronat. lib. 2. part. 1. quest. 10. art. 4. qui tenent oppositum, quod scilicet lex pœnalis extendatur ad casum similem non expressum, etiam si in eo sit eadem, nedum maior ratio. Vide quæ dicebantur dub. 11.

Ex

- 12 Ex dictis sequitur, quod pœnas Motus Gregorij XIII. nec contrahant ingredientibus, qui habent dictas facultates, si ingrediuntur non facultatibus innitentes, sed quasi illas non habentes; nec dictas pœnas contrahant sic ingredientem admittentes, quia tunc tales non dicuntur ingredi, nec ingredientem admittere virtute alicuius facultatis: quod ad contrahendas dictas pœnas requiritur, ut constet ex illis verbis: *Præcipimus, &c. ne in Monasteria, domus, & loca sua quemquam præ exu huiusmodi licentiarum, & facultatum ingredi faciant, vel permittant.* Vide Nauarrum *comment. 4. numero 62. notab. 4. de Regular. & Rodriguez in Exposit. Motus Pij V. qui incipit: Regularium personarum.*
- 14 Dices, saltem admittens ingredientem Monasterium Monialium, non virtute prædictarum facultatum contrahit excommunicationem latam in Tridentino *sess. 25. de Regul. c. 5.*
Respondetur, nego antecedens, quia Tridentinum ibi excommunicationem infert in egredientes, nullam mentionem faciens de admittentibus. Vide *dub. 61.*
- 15 Instabis, admittens incurrit excommunicationem, quia participat cum ingrediente in crimine criminoso, iuxta *cap. nuper, & cap. si concubina, de sentent. excommunic.*
Respondetur nego antecedens, quia ad excommunicationem (propter dictam participationem) incurrendam requiritur excommunicationem, cum quo quis in crimine criminoso participat, esse publicè de illa excommunicatione denunciatum (ut communiter docent Doctores, quos citat, & sequitur Sanch. *de matrim. lib. 7. disp. 48. num. 4.*) quod non est in nostro casu.
- 16 Caterum, an non solum ingrediens prætextu facultatum, quas nouit irritas esse ob reuocationem Gregorij XIII. sed etiam ingrediens prætextu facultatum inualidè obtentatum ob subreptionem, vel aliam causam, contrahat excommunicationem, & pœnas dicti Motus Gregorij XIII.
Respondetur etiam probabilius negatiuè; quia Pontifex loquitur de ingredientibus prætextu facultatum, quas ipse reuocat, ibi: *Ipsum licentiarum prætextu; ac reuocatio non cadit super licentias inualidas, & nullas; quia non reuocatur, quod non est, cum non entis nullæ sint partes, & qualitates; idemque dicitur de dispositione Pauli V. Monialium statui, de qua dicebam supra dubitat. 54.*
- Obiicies, nomine prætextus venit non solum vera causa, sed etiam ficta: ergo etiam ingrediens prætextu facultatum inualidè obtentatum contrahit pœnas.
- 18 Respondetur, nomine prætextus non venire quamlibet causam, sed solum illam, de qua in casu sermo est: in casu autem nostro sermo est de ingredientibus prætextu licentiarum, quas Summus Pontifex reuocat.
- 19 Obiicies secundò, idem est ingredi ex facultate valide obtenta, sed iam reuocata, ac ingredi ex facultate inualidè obtenta, cum utraque viribus careat, & ius vllum non conferat.
- 20 Respondetur, idem esse quoad ius ingrediendi, non autem quoad pœnas ingredientibus impositas. Addo, eum qui tempore ingressus fingeret se habere facultatem ingrediendi Monasterium Monialium obtentam post dictum Motum Gregorij XIII. nec contrahere pœnas talis Motus, quia sicut istas

Thom. Deibene de Immunit. Eccl. Pars II.

pœnas non contrahit, qui ingreditur ex vi facultatis ab Episcopo obtentæ post prædictum Motum (et si illa alio titulo inualida sit) cum in dicto Motu non irritentur licentiæ in futurum obtinendæ; ita neque pœnas dicti Motus contrahit, qui ingreditur ficta facultate, seu licentia: contrahit tamen excommunicationem Tridentini *sess. 25. cap. 5.* (de qua dicebam *cit. dub. 54.*) quia reuerà ingreditur sine licentia.

DUBITATIO LIX.

An contrahat pœnas dicti Motus Gregorij XIII. quilibet ingrediens virtute prædictarum facultatum quomodocumque culpabiliter, vel solum culpabiliter ex scientia? Vbi etiam de ingredi faciente, vel permittente?

SECTIO I.

Dubitationis Resolutio.

SUMMARIVM.

- 1 *Ingressus virtute facultatum culpabiliter ex scientia, & sic ex audacia, & presumptione, atque adeo ex ignorantia non quacumque, licet quantumque culpabili, & crassa; sed solum ex ignorantia adeo crassa, & supina, ut reperiatur ingens temeritas, contrahit pœnas dicti motus Gregorij XIII.*
- 2 *Verbum audere temeritatem exigit.*
- 3 *Ignorantia solum crassa & supina, & non qualibet alia est sufficiens ad contrahendas pœnas audentibus statutas.*
- 4 *Ignorantia nedum crassa & supina, sed etiam affectata excusat à censura lata contra scienter facientes, & cur.*
- 5 *Ignorantia affectata æquiualeat scientia quoad incurrendam culpam contra legem, non tamen æquiualeat scientia quoad incurrendam pœnam contra legem.*
- 6 *Qui eligit nescire ut liberior delinquat, videtur grauius contemnere legem; peccatum tamen illud dicitur grauius per relationem ad actum voluntatis, quo voluit quis ex proposito ignorare, non autem secundum se, & absolutè consideratum.*
- 7 *Quod scienter fit est voluntarium in se, ac directè: quod autem fit per ignorantiam affectatam, est voluntarium tantum in causa, & indirectè, scilicet in ipsa ignorantia.*
- 8 *Dispositio loquens de scientia non comprehendit ignorantiam affectatam ex proprietate sermonis; sed ex quadam extensione, & in materia pœnali non debet fieri extensio de casu ad casum, etiam si ex larga significatione vocabuli posset ille casus comprehendi.*
- 9 *Presumptio importat temeritatem, & malitiam, quæ excludat omnem ignorantiam.*
- 10 *Ignorantia affectata non æquiparatur scientia vera, sed scientia ficta.*
- 11 *Constitutio pœnalis loquens de casu vero non comprehendit casum fictum.*
- 12 *Pœna imposita heredi non vindicanti necem defuncti*